

አማራ አለ / የለም – የሞኝ ለቅሶ መልሶ መላልሶ!

(ደረጃ ተፈራ)

የፕ/ር መስፍን ወ/ማርያም በፊት ቀደም ብሎ “አማራ የለም” ይሉ ነበር፤ አሁን ደግሞ “ነገድ አይደለም” ፣ ሌላ ጊዜ ደግሞ “አማራ ማለት ክርስቲያን ማለት ነው” ለሚለው ትንኮሳቸው የሚሰማኝንና የማውቀውን በግሌ እንደሚከተለው አቀርባለሁ፡-

አንድ ሰው እኔ አማራ ነኝ ካለ፣ ንትርክ አያስፈልግም አማራ ነው!

አንድ ሰው አለሁ ብሎ በአካል ወይም በቁመነ ስጋ ከመጣ፣ ያ ሰው አለ (Exist) ያደርጋል ማለት ነው። በተመሳሳይ ሁኔታ እኔ አማራ ነኝ የሚል ግለሰብ፣ ማህበረሰብ፣ ህዝብ ካለ ያለምንም ጭቅጭቅ፣ የቃላት ስንጠቃ ወይም ሙግት አማራ

የሚባል ህዝብ መኖሩን አምኖ መቀበል ነው። ከዚህ ውጪ አንድ ጥናታዊ ጽሁፍ ሳያቀርቡ በስመ ፕሮፌሰርነት እንደ አምላካዊ ቃል እኔን ብቻ ስሙኝ ብሎ 27 ዓመት ሙሉ መጨቃጨቅ በስተጀርባው ሌላ ምክንያት ከሌለ በስተቀር ደስ አይልምም እራስንም ቢሆን ያስገምታል።

የፕ/ር መስፍን እይታ አድሏዊና ሸውራራ ነው፤

የፕ/ር መስፍን “አማራ የለም” ለሚለው ሙግታቸው የሚያነሱት አንዱ ነጥብ ጎንደር፣ ጎጃም፣ ወሎ፣ ሸዋ ነው እንጂ የሚባለው በጥቅል አማራ የሚባል ነገር የለም ነው የሚሉት። ይህን ለአማራው የተጠቀሙበትን አስተሳሰብ ለምን ለአሮሞው ወለጋ፣ አርሲ፣ ባሌ፣ ሐረርጌ ወዘተ እንጂ በጥቅል አሮሞ አይባልም አላሉም? ለትግሬውም በተመሳሳይ ሁኔታ እንዲሁ አድዋ፣ ሸሬ፣ አጋመ፣ አዲግራት ወዘተ ለምን አላሉም?

ለሃገሩ ነባር (Native) የሆነውን የአማራ ህዝብ ዘወትር በሚረባ በማይረባ ከመተንኮስ ይልቅ በሃገራችን ቢያንስ ባለፉት 500 ዓመታት የተከሰቱትን ታሪካዊ፣ ማህበራዊና ፖለቲካዊ ለውጦችን ለመመልከትና በዚህ ዙሪያ ጥናት ብጤ አድርገው ቢያስነቡበትን ለእሳቸውም ለሃገሪቱም መልካም በሆነ ነበር። ፕ/ሩ የገለጹት ሃሳብ ምናልባት ሊገልጽ የሚችለው ሌሌችን በመዋጥና በማጥፋት መሬትና ህዝባቸውን በመንጠቅና በመጠቅለል የተፈጠሩትን ቢመለከቱ የተሻለ ይሆናል። በአዲስ አበባ – በበረራና በዙሪያዎ በሸዋ ይኖሩ የነበሩ አማሮችን፣ በወለጋ ይኖሩ የነበሩ ጋፋቶችን፣ ዳሞቴዎችን፣ በደቡብ ኢትዮጵያ በአርሲና በባሌ ይኖሩ የነበሩ ከንባታዎችን፣ ጉራጌዎችን፣ ሲዳማዎችንና ሃድያዎችን በሃይልና በአስገዳጅ የሞጋሳ፣ የጉዲፊቻና ገባር በሚባሉ ባህሎች የነባር ህዝቦቹን ቋንቋ፣ ባህል እና የማንነት የነገድ (የጎሳ) መገለጫቸውን በመቀየር (በመደምሰስ) የራሱ ስላደረጋቸው ባህልና ህዝብ ለምን አይናገሩም???

የፕ/ር መስፍን ሁለተኛው ሙግታቸው ደግሞ “አማራ ማለት ክርስቲያን ማለት ነው” የሚል ነው።

የፕ/ሩ አማራ ማለት ክርስቲያን ነው ወደሚል ድምዳሜ ያደረገቸው በጥናት ላይ ተመስርተው ሳይሆን በልምድ ሰዎች እንዲህ ይላሉ በማለት ነው። ይህ ደግሞ ከአንድ ከተማረ ዜጋ አይጠበቅም። ለማንኛውም ቸኮነታቸውንና attention ፈላጊነታቸውን ለጊዜው ትተን ነገሮችን በቅንነት ብናስብ ምናልባት ለዚህ የተሳሳተ ድምዳሜ ላይ ያበቃቸው ምክንያት ስለአማራ ህዝብ ታሪክ፣ ባህል፣ ቋንቋ፣ እሴትና ማንነት በሚገባ ባለመረዳታቸው ወይም ጥናት ባለማድረጋቸው ሊሆን ይችላል ብለን እንተዋቸውና ትንሽ ስለ አማራ ማንነት ያለኝን የግሌን ሃሳብ ላካፍል።

አማራ ለዘመናት ሲዳብር የመጣ ባህል ያለው ማህበረሰብ ነው። ይህንን አማራዊ ባህል፣ ቋንቋ፣ አመጋገብ፣ አለባበስ፣ ስነ ግጥም፣ ስነ ህንጻ፣ ስነ ምግባር፣ በደሰታና በሃዘን ወይም በጦርነት የሚያሰማውን ዘፈኖች፣ ሸላላዎች፣ እንጉርጉሮ ባጠቃላይ አሁን በማህበረሰቡ ዘንድ የምናያቸውን

አማራዊ ማንነቶች ለማሳደግና ለማዳበር በርካታ ትውልድ፣ ሺህ አመታቶችን በቅብብሎሽ ሲያዳብጡና ማረፊያ ማረፊያ። አማራው እንደ አንድ እራሱን እንደቻለ ማህበረሰብ ወይም ነገድ መታየት ከጀመረበት ጊዜ ጀምሮ በርካታ ማህበራዊ ለውጦችን አድርጓል። የአማራ ህዝብ ከሺህ አመታት በፊት ከነገዳዊ ወይም ባህላዊ የጎሳዎች አስተዳደር በላይ በጊዜው ስልጡን የሚባል መንግስታዊ ስርዓት አቋቁሞ በንጉስ፣ በህግና

በሥርዓት የኖረ፣ ቤተ መቅደስ፣ ቤተክርስቲያንና ቤተመስኪድ አንድ በአብርሃማዊ እምነቶች (Abrahamic Religions)

የኖረ በስነ መለኮት የመጠቀ፣ ክርስትናንና እስልምናን ተቀብሎ የክህነት ስርዓትን የዘረጋ፣ የራሱን ፊደል ቀርቶ፣ ብራና ወጥሮና ድንጋይ ጠርቦ ታሪክ የፃፈ፣ ውትድርናን ባህሉ ያደረገ ስልጡን ህዝብ ነው። ይህን ህዝብ የለህም ብሎ መካድ ነውር ብቻ ሳይሆን ፈጣሪንም መካድ ነው።

የአማራ ህዝብ በኢትዮጵያ መንግስታዊ ስርዓት አቋም ሃገሩን እንዳስተዳደረና ሃገሩም በጠላት በተጠቃች ጊዜ በደሙ ሃገሩን ከጫፍ እስከ ጫፍ እየተወረወረ እንደጠበቃት ይታወቃል። የእጁ ስራ፣ የላቡ ውጤት የሆነችውን ለሃገሩ ስልጣን፣ እድገትና ለእምነቷ ታላቅ መስዋዕትነት ከፍሏል። “... ሂደትና አሕዛብን ሁሉ በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው። ... እያስተማራችኋቸው ደቀ መዛሙርት አድርጓቸው .. ።” በማለት ጌታ ባዘዘው መሰረት የአማራ ካህናት ሃላፊነቱን በመውሰድ በመላ ኢትዮጵያ በቆላ በደጋ በመንከራተት፣ በማያምኑ አረመኔ ጎሳዎች ጦር በርካታ የአማራ ካህናት ሰማእትነት ከፍለው ነው ለቀረው ወንድሞቻቸው ክርስትናን በመስበክ ያስፋፉት። በዚህም የተነሳ ካህናቱ አማራዎች ስለነበሩ፣ በወቅቱ በርካታ ክርስቲያን አማራ ስለነበረ የተጠመቁ ሰዎች ክርስቲያን ሆንን ለማለት በዘልማድ አማራ ሆን (ሆኑ) እያሉ አንዳንድ ይናገሩ ነበር። ይህ ደግሞ ልምድና አለማወቅ የፈጠረው ነው። ይህችን አባባል ፕ/ር መስፍን ከመንገድ ላይ ቀልበው ምንም ዓይነት ጥናትና ምርምር ሳያደርጉበት በተለመደው ድፍረታቸው “አማራ ማለት ክርስቲያን ማለት ነው” ወደሚል የተሳሳተ ድምዳሜ ላይ ደረሱ። —//—

(ማጣቀሻ)

- 1 – ክብረ አምራ የማንነታችን ዐምድ (በልጅ ተደላ መላኩ፣ 2018)
- 2 – ግዮናዊነት የአማራ መነሻና መድረሻ (በምስጋናው አንዱዓለም፣ 2018)
- 3 – ስለ አማራ ህዝብ ማንነት (ልጅ ተደላ መላኩ) https://youtu.be/rA_w1FIG3mM
- 4 – የአንድነት ሃይሎች አመለካከትና የአማራ ህዝብ ትግል፣ (ልጅ ተደላ መላኩ) <https://youtu.be/hljIMB8frael>
- 5- ይህንን – አማራ ነን – የሚል ሙዚቃ ስለ አማራ አልገባም ብለው ለተቸገሩ ጋብዣለሁ፡- (በአማራ ፕሬስ የተዘጋጀ፣ 2018)

https://www.youtube.com/watch?v=ykEVNJR_tFs